

آموزش هنر

پایه یازدهم
دوره‌ی دوم متوسطه‌ی حرفه‌ای

۱

۳

۹

۸

وزارت آموزش و پرورش
سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

- نام کتاب:** آموزش هنر پایه یازدهم دوره‌ی دوم متوسطه حرفه‌ای- کد ۵۱۱۰۸۱
- پدیدآورنده:** سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
- مدیریت برنامه‌ریزی و تألیف:** معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان‌بخشی
- شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:** فرزانه کوچک خانی، زهرا معینی، فریده رئیسی ماکیبانی، پدرام حکیم زاده (اعضای گروه تألیف) - بهروز راستانی (ویراستار)
- مدیریت آماده‌سازی هنری:** اداره چاپ و انتشارات سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
- شناسه افزوده آماده‌سازی:** احمدرضا امینی (مدیریت امور چاپ و تولید) - فرشته نجفی (مدیر هنری و طراح گرافیک) - حمید ثابت کلاچاهی (امور فنی رایانه‌ای) - شیوا پور محمد (حروف چینی) - زهرا محمد نظامی (امور فنی) - فاطمه پزشکی (تصحیح) - مهسا قباپی (طراح جلد) - اعظم لاریجانی (عکاس) - هدا حدادی، شعله محلوجی، فاطمه رادپور و فرشته نجفی (تصویرگران) - حسین وهابی (صفحه‌آرا)
- نشانی سازمان:** تهران: خیابان انقلاب، خیابان برادران مظفر، شماره ۶۶، تلفن: ۶۶۹۷۰۴۵۵، کدپستی: ۱۴۱۶۹۳۵۶۸۴
- ناشر:** شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران- کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج- خیابان ۶۱ (دارو پخش) تلفن: ۵- ۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹
- چاپخانه:** شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
- سال انتشار:** ۱۳۹۸

برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir مراجعه نمایید.

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فرایند تولید برنامه درسی مجموعه فعالیت‌های نظام‌مند و طرح‌ریزی شده‌ای است، که تلاش دارد ابعاد چهارگانه زیر نظام برنامه درسی (طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی) را در یک فعالیت منسجم، هماهنگ با غایت و اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی سازماندهی نماید.

در تدوین محتوای کتب دانش‌آموزان با نیازهای ویژه که بخشی از فرایند برنامه‌ریزی درسی است، سعی شده تا ملاحظات ساحت‌های تربیتی حاکم بر فلسفه تعلیم و تربیت که ناظر بر رشد و توانمندی دانش‌آموزان برای درک و فهم دانش پایه و عمومی، کسب مهارت‌های دانش‌افزایی، به‌کارگیری شیوه تفکر علمی و منطقی، توان تفکر انتقادی، آمادگی جهت بروز خلاقیت و نوآوری و نیز کسب دانش، بینش و تفکر فناورانه برای بهبود کیفیت زندگی است، مورد توجه قرار گیرد. این محتوا با فراهم نمودن فرصت‌های مناسب برنامه درسی ضمن تأکید بر انعطاف در عین ثبات و همه‌جانبه‌نگری و توجه به هویت ویژه متریبیان با نیازهای خاص، زمینه‌ساز دستیابی دانش‌آموزان به کسب شایستگی‌های لازم (توانمندی‌ها، مهارت‌ها) می‌باشد.

امید است این محتوا در تحقق اهداف مؤثر باشد و معلمان عزیز و گرامی با بهره‌گیری از این کتاب بتوانند فراگیران را در دستیابی به صلاحیت‌های فردی و اجتماعی یاری نمایند.

این کار بزرگ حاصل همکاری صمیمانه کارشناسان سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی و گروه‌های تألیف کتاب‌های درسی می‌باشد، شایسته است از تلاش و مساعی این عزیزان و همکاران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت متبوع که در مراحل چاپ و آماده‌سازی ما را یاری داده‌اند، تقدیر و تشکر نمایم.

در اینجا از همه همکاران و صاحب‌نظران درخواست می‌نمایم، تا نظرات و پیشنهادهای خود را در خصوص این محتوا به این سازمان منعکس نمایند.

دکتر مجید قدمی

معاون وزیر و رییس سازمان

آموزش و پرورش استثنایی کشور

خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد.

سخنی با همکاران گرامی؛

هنر پدیده‌ای جهانی است که در همه‌ی ابعاد زندگی وجود داشته است و همه‌ی انسان‌ها در حیات آن شرکت داشته‌اند. هنر هر جامعه‌ای نشانگر تمدن آن جامعه است. در جهان امروز به ویژه در قرن حاضر، درس هنر در میان عناوین موضوعات درسی دانش آموزان جایگاه ویژه‌ای یافته است. سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور، که مهم‌ترین هدف آن برنامه ریزی برای تعلیم و تربیت دانش‌آموزان استثنایی است، با توجه به آگاهی از اهمیت و جایگاه درس هنر برای بالا بردن سطح شناخت و تقویت خلاقیت و بروز توانایی‌های «دانش‌آموزان با نیازهای ویژه» بر آن شده است تا کتاب آموزش هنر را که توسط کارشناسان و متخصصان تهیه گردیده، در اختیار آنان قرار دهد. برای آموزش مناسب کتاب حاضر، توجه شما را به ویژگی‌های ساختاری آن جلب می‌کنیم:

ساختار کتاب

- ۱- تعداد دروس براساس سرفصل‌های اساسی درس هنر تنظیم شده است. این سرفصل‌ها عبارت‌اند از: نقاشی، طراحی - مبانی، کاردستی (کلاژ، کاغذ و تا، کاغذ و برش، حجم سازی)، چاپ، نمایش.
- ۲- رویکرد اصلی کتاب که توسعه‌ی مهارت‌های حسی - حرکتی است، با انجام تمرین‌های «آموزش گام به گام»، در هر مبحث درسی مورد توجه قرار گرفته است. این موضوع از یک سو به تربیت هنری و بالارفتن ذوق و خلاقیت هنری دانش‌آموزان می‌انجامد و از سوی دیگر زمینه را برای ایجاد توانایی‌های گوناگون حرفه‌ای فراهم می‌کند.
- ۳- آموزش مفاهیم هنری با توجه به زمینه‌ی روان‌شناختی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه تدوین شده و سعی گردیده است عناوین و متن دروس، ساده و در حد توان و دانش آنان باشد و از به‌کارگیری عبارات ثقیل و دور از ذهن خودداری شده است.
- ۴- معلم می‌تواند با توجه به تفاوت شرایط اجتماعی، فرهنگی و جغرافیایی دانش‌آموزان، تمرین‌های مناسبی را برای آن درس، مشابه با تمرین‌های ارائه شده، طراحی و اجرا کند.

روش‌های تدریس

طراحی آموزشی برای درس هنر باید به گونه‌ای باشد که در کلاس فضایی آرام، آزاد و با نشاط بیافریند تا بستر مناسبی برای بروز استعدادها، خلاقیت‌ها و همچنین ارضای نیازهای دانش‌آموزان

به زیباشناسی و آفرینش هنری را فراهم آورد.

در فرآیند فعالیت‌های یاددهی-یادگیری می‌توان از همه‌ی روش‌های تدریس که اساس آن‌ها فعالیت و مشارکت دانش‌آموز است، استفاده کرد و علاوه بر مشارکت دانش‌آموز در فرآیند تجربه‌های یادگیری، زمینه‌ی بروز خلاقیت او را نیز فراهم نمود. تلفیق رشته‌های هنری نیز در هر جا که میسر است، باید انجام شود.

نکات قابل توجه در فرآیند یاددهی - یادگیری

- بیش‌تر وسایلی که در متن درس‌ها پیش‌بینی شده، در دسترس (و یا دور ریختنی) است و به راحتی تهیه می‌شود.

- بهتر است در پایان هر جلسه، فهرست وسایل مورد نیاز جلسه‌ی بعد را به اطلاع دانش‌آموزان برسانید.

- برای ایجاد اعتماد به نفس، دانش‌آموزان را عادت دهید به طور مستقل کارکنند. البته در مواردی که لازم می‌دانید، برای گسترش روحیه‌ی همکاری، انجام برخی فعالیت‌ها به صورت گروهی توصیه می‌شود.

- در ابتدای شروع هر فعالیت، اقدامات لازم جهت مشاهده‌ی محیط اطراف یا نمونه کارهای عملی را فراهم کنید.

- دانش‌آموزان را تشویق کنید بعضی از فعالیت‌ها را به صورت گروهی در کلاس اجرا کنند.

- لازم است بر فعالیت‌های دانش‌آموزان دقت و نظارت کامل داشته باشید و آن‌ها را راهنمایی کنید تا از وسایل و ابزار خود به خوبی نگه‌داری کنند.

- در انتهای هر چند درس می‌توانید نمایشگاهی از آثار دانش‌آموزان تشکیل دهید.

- دانش‌آموزان را تشویق کنید که تا در حد خود از قدرت تخیل و تفکرشان استفاده کنند و در هنگام کار، به آن‌ها آزادی عمل بدهید تا مطابق با سلیقه و نظر خود فعالیت کنند. هم‌چنین از تحمیل نظرات خود پرهیز کنید تا آنان از ساخت نمونه‌های کلیشه‌ای بپرهیزند.

- دانش‌آموزان علاقه‌مند به انجام فعالیت‌ی ویژه می‌توانند با نظارت والدین خود، آن را با طرح جدیدی در ساعات اوقات فراغت تکرار کنند.

ارزش‌یابی

کتاب حاضر شامل بیست و شش درس می‌باشد و همکاران گرامی می‌توانند بر اساس علایق و توانمندی دانش‌آموزان، بیست عنوان درس را آموزش داده و در ارزش‌یابی مورد لحاظ قرار دهند. طی فرایند ارزش‌یابی، فعالیت‌های فردی و گروهی دانش‌آموز و نتیجه‌ی این فعالیت‌ها که محصول هنری اوست، با مشارکت آموزگار، خود دانش‌آموز و هم کلاس‌های او مورد سنجش و قضاوت قرار می‌گیرد.

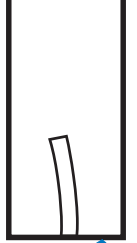
فهرست

طراحی، مبانی (۱) / ترکیب بندی سطح های ساده (مربع - مثلث - دایره) ۱۰		۱
کاردستی (۱) / ساخت پاکت با قفل گل شبدر..... ۱۲		۲
چاپ (۱) / چاپ برگ با مسواک..... ۱۴		۳
طراحی، مبانی (۲) / ترکیب دو سطح (مربع - دایره)..... ۱۸		۴
نمایش (۱) / اجرای بدون کلام (۱)..... ۲۲		۵
کاردستی (۲) / ساخت تابلوی موزائیک..... ۲۴		۶
طراحی، مبانی (۳) / ترکیب دو سطح (مربع - مثلث) ۲۶		۷
چاپ (۲) / چاپ با اسکاچ ظرف شویی..... ۳۰		۸
کاردستی (۳) / ساخت تابلوی چهارفصل با روش موزائیک (الف) ۳۴		۹
نمایش (۲) / اجرای بدون کلام (۲)..... ۳۸		۱۰
طراحی، مبانی (۴) / ترکیب دو سطح (مثلث - دایره)..... ۴۰		۱۱
کاردستی (۴) / ساخت تابلوی چهارفصل با روش موزائیک (ب) ۴۴		۱۲
چاپ (۳) / چاپ روی پارچه (الف) - ابر و باد..... ۴۸		۱۳

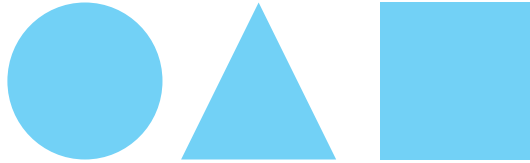

طراحی، مبانی (۵) // ترکیب سه سطح (مربع - مثلث - دایره).....	۵۰		۱۴
کاردستی (۵) // تزئین گلدان با خمیر چسب چوب - (الف).....	۵۴		۱۵
چاپ (۴) // چاپ روی پارچه (ب) - رومیزی آشپزخانه.....	۵۶		۱۶
نقاشی (۱) // نقاشی با سه سطح (مربع - مثلث - دایره).....	۶۰		۱۷
چاپ (۵) // روش خراش دادن (الف) - ساخت تابلو.....	۶۲		۱۸
نمایش (۳) // اجرای بدون کلام (۳).....	۶۴		۱۹
نقاشی (۲) // آشنایی با نقوش سنتی ایرانی - اسلامی.....	۶۶		۲۰
کاردستی (۶) // تزئین گلدان با خمیر چسب چوب - (ب).....	۶۸		۲۱
نمایش (۴) // اجرای بدون کلام (۴).....	۷۰		۲۲
کاردستی (۷) // ساخت جامدادی.....	۷۲		۲۳
چاپ (۶) // روش خراش دادن (ب) - ساخت تابلو.....	۷۴		۲۴
کاردستی (۸) // حجم‌سازی با روش فنیله‌ای - ساخت گلدان.....	۷۶		۲۵
نقاشی (۳) // نقاشی با تکنیک آزاد.....	۸۰		۲۶

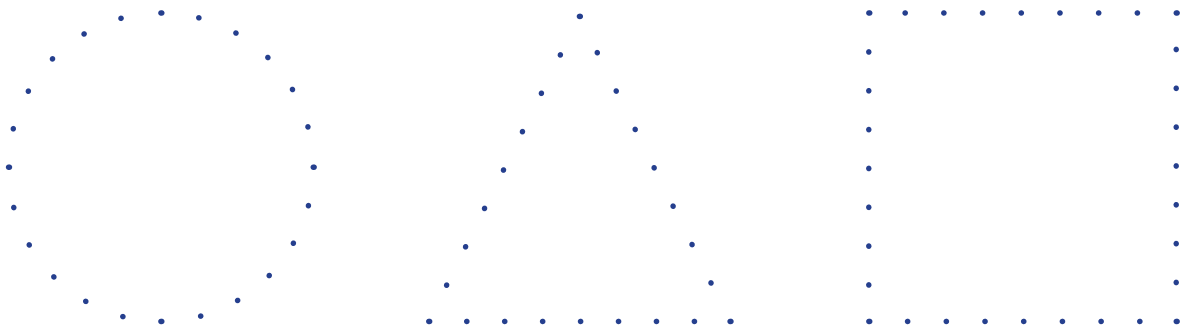
آشنایی با سطح های ساده (مربع - مثلث - دایره)

وسایل و مواد مورد نیاز :

- مقوای سیاه
- خط کش
- چسب مایع
- قیچی
- مداد نرم
- پاک کن
- کاغذ سفید A₄

نقطه های زیر را با مداد نرم به هم وصل کنید.

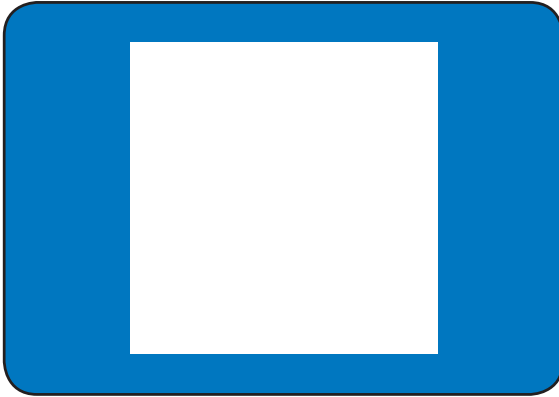

به شکل های بالا « سطح » می گوئیم.

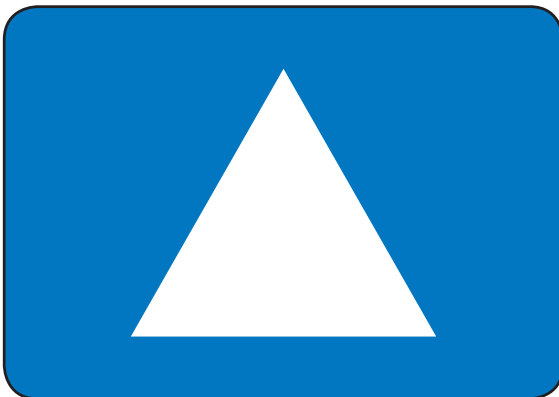
«از ترکیب یا تغییر شکل های مربع، مثلث و دایره، شکل های هندسی دیگری ایجاد می شود»

گام به گام انجام دهید :

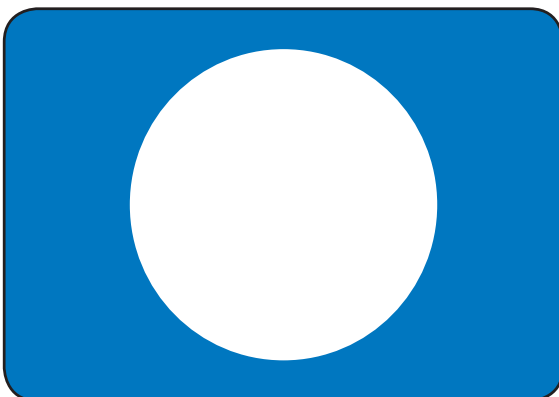
۱- سه برگ کاغذ A_۴ بردارید و در هر یک از آن ها کادری با ابعاد ۱۵ × ۱۵ سانتی متر رسم کنید.

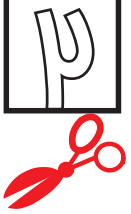
۲- در کاغذ اول، یک مربع مقوایی، متناسب با اندازه‌ی کادر، ببرید و بچسبانید.

۳- در کاغذ دوم، یک مثلث مقوایی، متناسب با اندازه‌ی کادر، ببرید و بچسبانید.

۴- در کاغذ سوم، یک دایره‌ی مقوایی، متناسب با اندازه‌ی کادر، ببرید و بچسبانید.

ساخت پاکت با قفل گل شبدر

وسایل و مواد مورد نیاز :

- کاغذ رنگی
- کاغذ کاربن
- مداد
- قیچی
- طرح مورد نظر

گام به گام انجام دهید :

- ۱- طرح مورد نظر را با کاغذ کاربن بر روی کاغذ رنگی خود منتقل کنید.

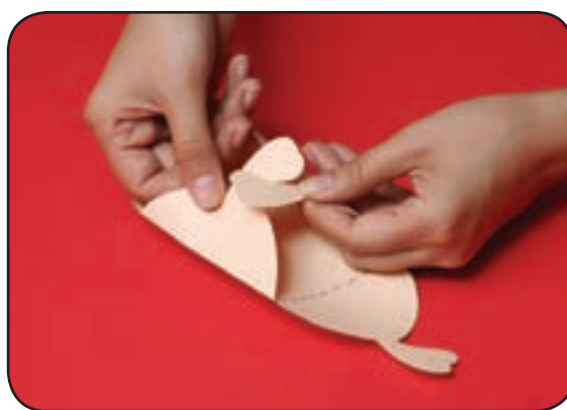

- ۳- از روی خطوط نقطه‌چین، کاغذ خود را به طرف داخل تا بزنید.

- ۲- با قیچی، خطوط طرح را به دقت ببرید.

۵- سپس شماره‌ی ۳ زیر شماره‌ی ۲ قرار می‌گیرد

۴- دقت کنید، ترتیب داخل هم قرار دادن گل برگ‌ها از روی شماره، چنین است: ابتدا شماره‌های ۱ و ۲ داخل هم قرار می‌گیرند.

۷- با داخل هم قرار دادن لبه‌های پاکت به دست آمده، گل شبدر زیبایی به وجود می‌آید که قفل پاکت شما هم هست.

۶- و شماره‌ی ۴ زیر شماره‌ی ۳.

چاپ برگ با مسواک (رنگ افشانی)

وسایل و مواد مورد نیاز :

- مقوّا در اندازه دلخواه (حداقل سایز A₄)
- رنگ‌های گواش (۳ رنگ)
- برگ‌های طبیعی در شکل و اندازه‌ی متفاوت
- مسواک
- روزنامه

گام به گام انجام دهید :

۱- سطح میز را با روزنامه بپوشانید.

۲- مقوای خود را روی میز قرار دهید.

۳- برگ‌ها را با ترکیبی که دوست دارید، بر روی مقوّا بچینید.

۴- سه یا چهار رنگ گواش را به دلخواه بردارید و هریک را جداگانه با کمی آب رقیق کنید.

۵- مسواک را به اولین رنگ انتخابی خود آغشته کنید و آن را با فاصله‌ی ۱۵ تا ۲۰ سانتی متر، نگه دارید. سپس با یک تکه مقوای ضخیم و یا خط کش روی مسواک بکشید (از کاغذ به طرف خودتان)؛ به این ترتیب ذرات رنگ به صورت ریز و درشت بر سطح مقوّا پاشیده می‌شود.

۶- پس از اولین رنگ افشانی، رنگ بعدی خود را انتخاب کنید .

۷- مسواک را با آب بشویید تا تمیز شود. سپس با دومین رنگ انتخابی خود بخش دیگر از تابلو را رنگ افشانی کنید.

۸- باقی مانده‌ی فضای مقوّا را نیز با رنگ سوم رنگ افشانی کنید.

۱۰- خواهید دید که شکل برگ‌ها به زیبایی بر روی مقوّا نقش بسته است.

۹- بسیار با دقّت و آهسته، برگ‌ها را از روی مقوّا بردارید.

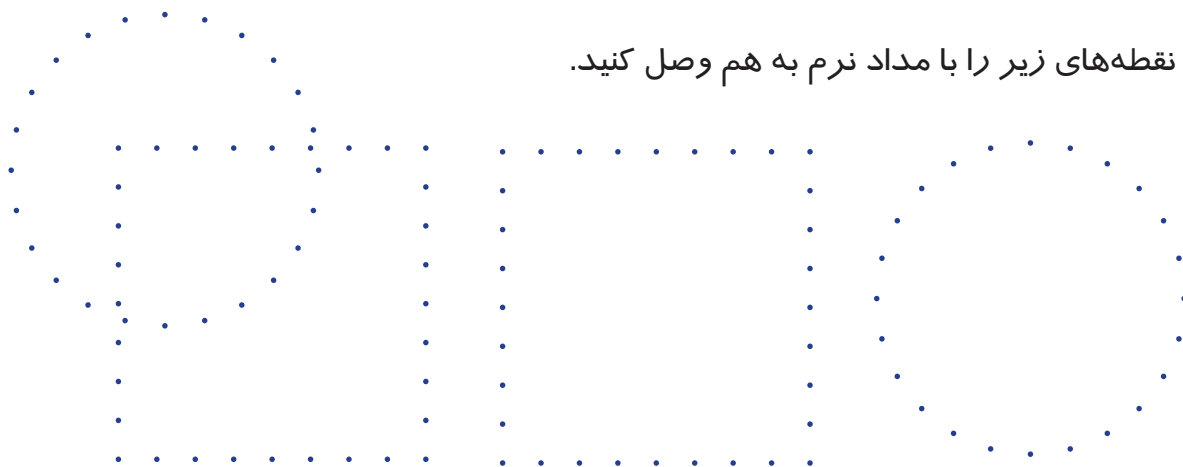

ترکیب دوسطح (مربع - دایره)

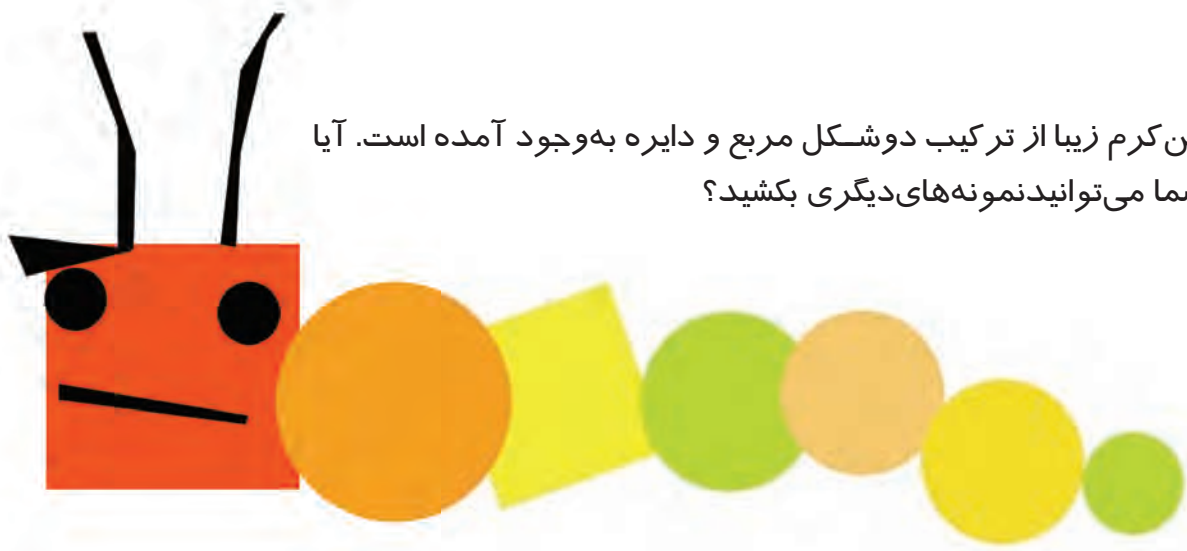
وسایل و مواد مورد نیاز:

- مدادهای رنگی یا رنگ‌های گواش
- قلم موی نرم
- خط‌کش
- مداد نرم
- کاغذ سفید A4
- پاک‌کن

نقطه‌های زیر را با مداد نرم به هم وصل کنید.

این کرم زیبا از ترکیب دو شکل مربع و دایره به وجود آمده است. آیا شما می‌توانید نمونه‌های دیگری بکشید؟

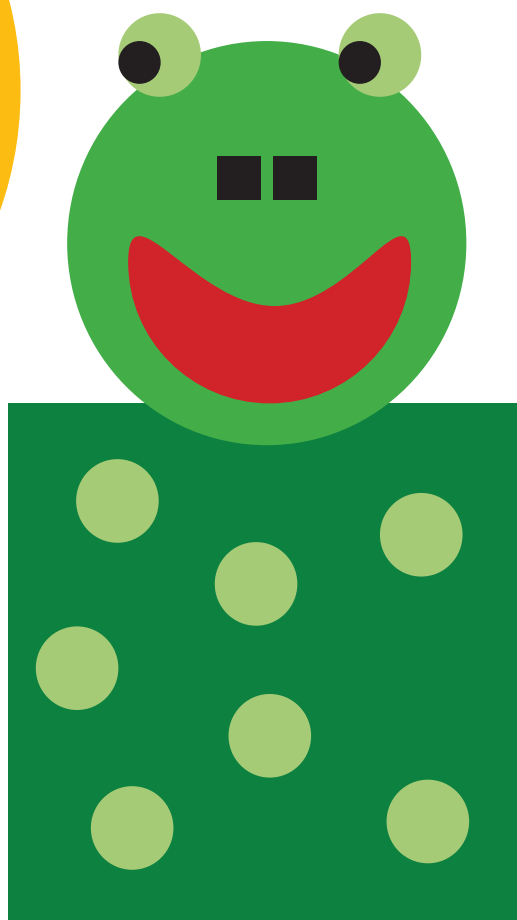
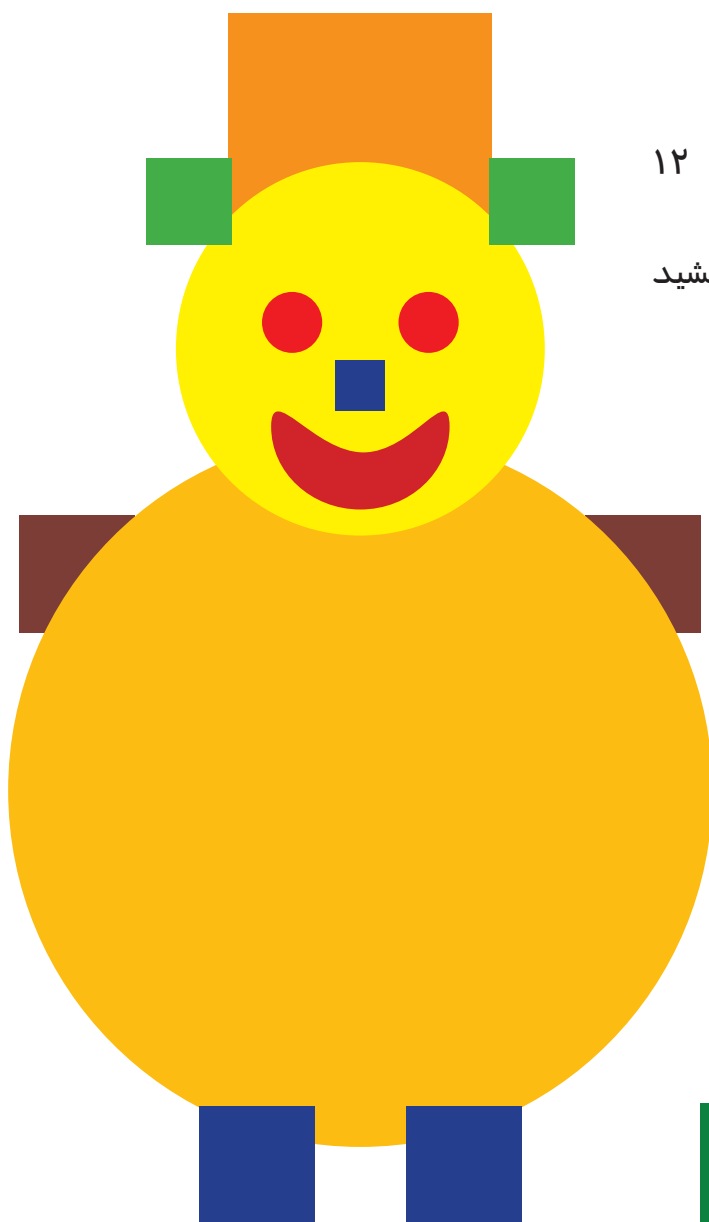

گام به گام انجام دهید:

۱- حالا دو کاغذ A_۴ بردارید.

۲- در آن ها کادری با ابعاد ۱۷ × ۱۲ سانتی متر رسم کنید.

۳- با مربع و دایره ، شکل های ساده بکشید و رنگ کنید.

به نمونه‌های زیر توجه کنید.

